

eerst dan krijgt de „heerlijke” remedie zijn genezende kracht.

Gevallen van vergiftiging heb ik persoonlijk niet bijgevoond. Voor ongeveer 6 jaar heeft er zich een voorgedaan te Eesveen (bij Steenwijk) waar een vrouw werd gebeten tijdens het grassnijden en het vorige jaar te Doldersum onder de gemeente Vledder. Door het spoedig inroepen van geneeskundige hulp, na vooraf zooveel mogelijk den bloedsloop te hebben afgesloten, behielden beide slachtoffers het leven.

J. L. J. BULT.

Beilen.

Van de adier herinner ik me het volgende:

In de omstreken van Beilen (Drenthe) komt de adder nogal voor. Roode boschmieren heb ik daar, dunkt me, nooit gezien, ook nooit de gladde slang, wel veel egels. In het Asserbosch, pl. m. 15 K.M. noordelijker, komen veel roode boschmieren voor, ook veel de gladde slang; de adder heb ik daar nooit gezien (wat niet wil zeggen dat hij daar niet kan voorkomen).

De gevolgen van adderbeet stelt u wel wat heel ernstig voor. Hoewel te Beilen de adder vrij veel voorkomt, zijn ernstige gevolgen van adderbeet aldaar hoogst zelden. De adder bijt slechts, wanneer hij niet vluchten kan, dus wanneer men op hem trapt of gaat zitten. En dit zal niet licht gebeuren. Bij naderend gevaar zal hij altijd trachten te vluchten, omdat hij meestal open ligt om van de zon te genieten — open plekken in laag kreupelhout, de zonkant van boschwallen, kale plekkjes in halfdroge heidevleentjes — hij verraadt zijn tegenwoordigheid door zijn zichtbaar vluchten. Ook wordt op deze plaatsen in het bijzonder, zelden barvoets gegaan; het blootsvoets gaan in Drenthe is ook lang zoo algemeen niet meer als vroeger.

Wat nu de beet zelf betreft: dikwijls, meestal, verloopt de vergiftiging goedaardig. Toch is de mogelijkheid van levensgevaar niet uitgesloten. Het is daarom m. i. raadzaam, dat men, dadelijk na de beet, het lid centraal (hartwaarts van het wondje) stijf omsnoert (zakdoek) en zich zoo spoedig mogelijk naar een dokter haast. Deze kan dan de wond uitbranden of uitsnijden, al naar dat hij het noodig vindt, het gif te vernietigen of te verwijderen. — Bij uitzuigen van de wond heeft men de kans het gif in een te voren niet opgemerkt wondje van lip of tong te brengen.

Dr. A. PRINS.

Hoogeveen.

In antwoord op uw vragen omtrent het voorkomen van adders, deel ik u mede, dat ik in 1889 in 't Asser bosch een drietal adders gedood heb, en dat ik meermalen zag, dat jongens er een in triomf meedroegen. Gladde slangen waren er nog meer dan adders en boschmieren in menigte. Ook egels kwamen er wel voor.

Een vriend van mij heeft een adder op sterk water, gevangen te Exloërveen.

E. SCHELTENS.

Deventer, Oosterwolde, Doorwerth.

Ter voortzetting uwer adderstatistiek het volgende:

1. Adder gevonden op 1 uur afstands van Deventer, op den weg van Raalte, bij 't klooster der Trappisten „Friesch-wijk.” Lag stervende aan den weg. Mannetje.

2. Adder gevonden bij Oosterwolde (Oostellingerwerf) in 't dorp onder een eikenstam. Daar ik geen stok bij me had, kon ik hem niet onschadelijk maken en alleen de nabijwonenden waarschuwen. Bij 't terugkeeren was 't dier verdwenen.

3. *Adderbeet.* Een kind, in 't bosch bij Doorwerth, in de buurt van de bank van Rolandseck (?) boschbessen zoekend, was gebeten door een slang in den voet bij den enkel. Een klein wondje met blauwen ring. De voet onder 't verhaal steeds zwellende. Met mijn zakmes heb ik de wond vergroot en met mijn zakdoek onder de knie 't been afgebonden. Het kind dat naar huis moest en moeilijk begon te loopen op den rug genomen en thuis gebracht. De ouders waren zeer kalm onder 't geval, deden uit een flesch met olie, waarin een adder lag, iets op de wonden zelden, dat 't geval niets beduidde. Ik had 't kind bij 't snijden noodeloos pijn gedaan, zeiden ze. Toen echter 't been steeds meer begon te zwellen, werd opnieuw olie aangewend en 't kind brandewijn gegeven. Later is, naar ik hoorde, 't been onder de knie afgezet, doch 't kind behouden gebleven.

Dr. JOH. V. D. MORA.

(Wordt vervolgd.)

Vragen en Korte Mededeelingen.

VOGELUITROEIING.

Onlangs heeft in vele dagbladen een artikel *Vogelmoord* de wandeling gedaan. In dat artikel komt o. m. de volgende advertentie voor: *Gevraagd Keepen, Vinken, Bamsijsjes, Goudvinken, Meezen van ieder duizend stuks per week d. i. vijfduizend zangvogels per week.* De naam van den adverteerder even als de plaats, waar de slachtoffers geleverd moeten worden, laat ik achterwege om verdere reclame te voorkomen. Het doel waarvoor de slachtoffers gebezigd worden, laat ik buiten beschouwing, doch ik wil er alleen op wijzen, dat als die levering doorgaat ons Vaderland weldra geen van die lieve zangers meer zal bezitten. Het behoort tegenwoordig tot de zeldzaamheid, als men eens een mees te zien krijgt. Bezwaarlijk zal het gaan, den vogelverkoop in massa te verbieden, daar de handel vrij is en hij die de handel belemmert, zich bovendien strafschuldig maakt. Daarom is door mij een adres gezonden aan *Z.E. den Heer Minister van Justitie der 2e Kamer der Staten Generaal, de Gemeenteraad van Rotterdam, 's-Gravenhage en Amsterdam*, houdende het verzoek, dat elk hunner zoo ver zij daartoe bevoegd zijn mede te werken, dat er een wet in het leven geroepen worde, waarbij ten strengste verboden wordt, den verkoop in massa van onze zangvogels evenals de uitvoer er van. De Heer *Vice-Voorzitter der Sophiavereeniging der dierenbescherming te Amsterdam* heeft mij geschreven, dat *ZEd. alle pogingen in het werk zal stellen, om den zangvogelverkoop in massa zoo veel mogelijk tegen te gaan.*

Rotterdam,

8 Juni 1903.

K. SCHRAVER.

Gep. 1e Luit. Pl.Adj.

Rotterdamsche Natuurhistorische Club.

Vergadering op Dinsdag 28 April 1903, in de Diergaarde.

Nadat de vergadering door den voorzitter, den heer Haverhorst, geopend is, deelt de heer Lindemans een en ander mede over het geslacht *Ornithoptera* Boisdu, waarbij hij laat rondgaan eenige vlinders van dit geslacht, behoorende tot de *Amphrysus* groep, welke zich kenmerkt door de prachtige goudgele grondkleur der ondervleugels, n.l. *Orn. Ritsema* S ♂ en ♀, *Orn. Vandepolli* S ♂ en ♀ (beide soorten naar Nederlandsche entomologen genoemd), *Orn. Pompeus* Cram ♂ en ♀ met een afbeelding van rups en pop, *Orn. Amphrysus* Cr. var. *flavicollis* Druee ♂ en van *ruficollis* Butler ♂; alle voorkomende in Ned. Indië.

De heer Haverhorst doet mededeeling van een door hem waargenomen paring van *Aglaia* tau L. ♂ en *Saturnia pavonia* L. ♀. De duur der paring was korter dan bij *Aglaia* tau L. ♂ en ♀.

Kort na de paring begon het *Saturnia pavonia* wijfje eieren te leggen, doch hield reeds hiermede op, nadat een achttal eieren waren afgezet. Deze leverden, gelijk te verwachten was, geen rupsen op.

Verder laat hij rondgaan enkele cocons van *Philosamia cynthia*, waarin een pop met een rupsenkop en cocons van een parasiet van dien vlinder.

De heer Dr. Buttikofer geeft eenige inlichtingen omtrent een door den voorzitter medegebrachte vederbal.

De heer Wachter geeft rond eenige fraaie ex. van *Polygonum viviparum* L. uit Pinzgau, en daarna *Rumex scutatus* L., uit Altoif, aangetast door een zwam, waardoor de vruchtbeginsels buitengewone afmetingen hebben gekregen. Dan merkt hij het volgende op aangaande *Polygonum amphibium* L.

Het geslacht *Polygonum* is in ons land onderzocht door De Bruyn, van wiens hand een uitvoerige bewerking verscheen in *Kruidkundig Archief* 1e serie, deel I en II.

Van *Polygonum amphibium* L. onderscheidde hij een drietal variëteiten, nl.: a. *glabratum*, b. *fluitans* en c. *hirtulum*, waarvan de eerste en de derde nog weder in verschillende vormen werden verdeeld.

Latere onderzoekingen hebben evenwel aan het licht gebracht, dat deze vormen en variëteiten in elkaar overgaan.

Spr. laat nu zien een aantal ex. behoorende tot verschillende vormen, waaronder wel de merkwaardigste is een ex. van de var. *hirtulum* forma III, *maritimum* de Br. (= Pol. amph. var. *maritimum* Dethard), gevonden te Wassenaar, dat bloemen draagt. Noch de Bruijn, noch prof. Oudemans (*Flora van Nederland*, deel III) hebben deze plant bloeiend gevonden.

De heer dr. v. d. Feen spreekt naar aanleiding van het werkje: „Die Abstammung des Menschen und die Bedingungen seiner Entwicklung” door dr. Moritz Alsberg (1902) over de plaats waar het „mensch worden” kan worden vermoed. De voorouders van den mensch zouden geleefd hebben in O-Indië, waar nog mensch-ape blijft houden, en de *Pithecanthropos* overblijfselen gevonden zijn. Bij het trekken naar het Oosten (Australië) was de mensch of liever zijn voorvader, het eenige placentale zoogdier, behalve de dingo. De strijd om het bestaan in de vlakten van Nieuw-Holland, te midden der buideldieren, was niet groot. Later is de mensch, voor dien strijd toegerust met wapenen (boemerang) zich over Azië en Europa gaan verspreiden. De „menschwording” kan men zich minder goed in bosschen voorstellen, omdat daar een boomdier, zooals de mensch-ape, zich gevormd zou hebben.

Verdediger dezer hypothese is o.a. de schrijver van bovengenoemd werkje.

De heer J. F. Zöllner vertoont 2 ex. van *Aspilatula ochreraria* Rossi, gevangen aan den Hoek van Holland.

Vergadering 26 Mei 1903 in de Diergaarde.

Nadat de vergadering door den voorzitter, den heer Haverhorst, geopend is, laat de heer A. J. Zöllner rondgaan 1 ex. van *Melolontha hippocastani* F. var. *nigripes* Com., 1 ex. van *Polyphylla fullo* L., waarbij de dekschillen niet te zamen, maar elk afzonderlijk zijn afgerond, en 1 ex. van *Callidium violaceum* L.

De heer Haverhorst vertoont nu de rupsen van *Limenitis sibilla* L. en *Aglia tau* L., beide met getakte doornen, benevens een gekweekt ex. van *Pieris brassicae* L., waarbij de rechtervoervleugel in afwijking van de drie andere vleugels ook op de bovenzijde de gele kleur vertoont.

De heer Dr. Buttikofer brengt ter tafel een gierzwaluw, en doet eenige mededeelingen omtrent deze merkwaardige vogelsoort, waarna hij nog laat zien *Claytonia perfoliata* Donn en *Eriophorum vaginatum* L. gevonden te Doorn, en een ex. van *Lamium maculatum* L. met de witte streep op de bladen.

De heer Buis geeft eenige vlinders rond, gevangen om Breda. De heer v. Roon stelt ter bezichtiging eenige fraaie exotische spinnen met vreemd gevormde lichaamsaanhangsels.

De heer De Koning laat zien *Batrachiospermum vagum* Ag. *Nostoc paludosum* Ktzig, en enkele algen uit de familie der *Chroococcaceae*.

De heer Wachter heeft medegebracht enkele nieuwe advertentieplanten, nl.:

1°. *Stachys italica* Mill., uit Zuid-Europa, waarvan te Rotterdam in 1900, 1901 en 1902 telkenjare een ex. is waargenomen. Het ex. van 1900 heeft nu reeds 3 jaar standgehouden. Ter vergelijking geeft hij tegelijk rond Duitse ex. van *Stachys germanica* L., *Stachys alpina* L.

2°. *Salvia Aethiopsis* L., uit Oostenrijk, in 1901 eveneens te Rotterdam gevonden en

3°. *Delphinium divaricatum* Ledeb., in 1902 te Scheveningen, in gezelschap van meer algemeene pothoofdplanten.

G. VAN ROON.

W. H. WACHTER, *Secr.*

De gele Maskerbloem.

Mimulus — de geslachtsnaam is afgeleid van een Grieksch woord, dat vermomming, nabootsing, masker beteekent (men denke aan mimiek), en inderdaad doet de bloem, van voren gezien, wel aan een grijnzend masker denken — wordt in eenige soorten en variëteiten gekweekt; en vroeger vooral kon men, behalve de gewoonste soort *M. luteus*, dikwijls in de groene hekjes van burgermanstuinen een soort met kleinere bloemen, *M. moschatus* Dougl. in 't zonnetje gezet zien, waar ze dan een sterken muskusreuk verspreidt.

Verleden zomer vond ik de plant in het wild, in den omtrek van Rotterdam. Ofschoon *M. luteus* een uit Zuid-Amerika afkomstige pothoofdplant is, zoodat men ze bijv. in Garjeanne's flora tevergeefs zoekt, was die vondst op zichzelf toch niet zeer opmerkelijk: in de laatste jaren is ze op verschillende plaatsen van ons land verwilderd gevonden: bij Rotterdam, Dordt, Rijswijk, Zwolle, enz., en ze komt meer dan eens voor in Heukels' lijsten in dit tijdschrift. Maar toen ik dezer dagen de teekening, naar de levende plant gemaakt, terugvond, achtte de redactie



Gele Maskerbloem *Mimulus lutea*.

het nog wel de moeite waard, die te reproduceeren, om het vrij veelvuldig in 't wild voorkomen van dezen immigrant (die zich ook buiten onze grenzen op veel plaatsen genesteld heeft, en gemakkelijk schijnt voort te telen).

De Maskerbloem is overigens hier al eens besproken: wie het voorrecht heeft, de vroegere jaargangen van dit tijdschrift nog te kunnen doorbladeren, kan in den 2en jaargang, afl. 3 nalezen wat de heer Heimans vertelt van de allermerkwaardigste inrichting tot het bevorderen van kruisbestuiving, die deze groote gele bloemen bezitten. Ze lijken vrij veel op die van de gewone vlasleuwenbek (*Linaria vulgaris*), maar de bek is hier niet geheel gesloten, zooals ook op de teekening te zien is. De spleet wordt echter vernauwd door een bobbel op de onderlip, waar zich het honingmerk vertoont. De stempel heeft twee kleppen, waarvan de onderste, neerhangende, de daarachter liggende helmknoppen verbergt.

Stoot nu een hommeltong tegen de onderlip van den stempel aan, dan buigt deze slip zich door een zeer merkwaardig mechanisme opwaarts, tegen de andere slip aan; de helmknoppen liggen nu bloot en zijn voor den hommelt toegankelijk. Teruggaande, strijkt het insect met zijn kop, waaraan stuifmeelkorrels bleven hangen, tegen den buitenkant van de stempelslip aan; dat geeft echter niets, want